

Dovětek k „nové“ maturitní zkoušce

Alfréd Dytrt

1. Rekapitulace současné situace

- nynější maturitní zkouška má téměř nulovou vypovídací hodnotu
- obsah zkoušky stanovuje škola (maturitní témata), výsledek ověřuje také škola (zkušební komise tvoří učitelé příslušné školy, předsedu jmenuje zřizovatel – většinou na základě předchozí dohody ředitelů maturujících škol)
- stávající předpisy trpí neduhy, jejichž řešení očekávané spuštění nové maturitní zkoušky odsunulo na vedlejší kolej (např. započítání hodnocení písemné části alespoň jednou třetinou je příčinou slabší či nízké přípravy na ústní zkoušku)
- síť středních škol byla v minulosti poměrně nesystémově rozšířena
- zavedení maturitního oboru se zejména při klesajícím počtu žáků pro některé střední školy stalo záchranným marketingovým krokem pro získání dostatečného počtu uchazečů ke vzdělávání
- sebezáchovné mechanismy hrají u některých škol také svou roli – „nepřijatelně vysoký podíl“ neúspěšných žáků je negativním signálem pro budoucí uchazeče

2. Otázky k přijímacímu řízení na VŠ

- Je v současné situaci spravedlivé využívat hodnocení uvedené na maturitním vysvědčení?
- Koresponduje přijímací řízení na VŠ s probíhající reformou vzdělávání (důraz na kompetence, odklon od faktografie)?
- Do jaké míry přijímací řízení ověřuje znalosti, kompetence a předpoklady žáků ve vztahu ke stanoveným výstupům středoškolského vzdělávání?
- Lze dostatečně vhodně ověřit „studijní předpoklady“ uchazeče ve vztahu ke konkrétnímu studijnímu oboru?
- Mohou být vlastní přijímací zkoušky či NZS Scio efektivním nástrojem pro výběr nejvhodnějších uchazečů ke studiu?

3. Co může nabídnout „nová“ maturitní zkouška?

- garanci výstupů ve vazbě na školskou reformu – zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CERMAT)
- sjednocení požadavků (již vydané „Katalogy požadavků“)
- výrazně vyšší objektivitu maturitní zkoušky (zadání a část vyhodnocení v režii státu, hodnocení dalších částí certifikovanými hodnotiteli podle stanovených pravidel)
- další informace mimo maturitní vysvědčení (protokol o výsledku zkoušky)
- zajištění bezpečnosti průběhu i zadání zkoušky
- možnost pro VŠ ovlivnit portfolio zkušebních předmětů pro jednotlivé studijní obory včetně úrovně zkoušek

Tyto teze jsou vskutku dovětkem k „Diskusi ke státním maturitám II“ (XI. Akademické fórum, 11. 3. 2010), kde jsem prezentoval příspěvek „Nová maturita - příprava, stav a význam pro vysoké školy“.

Je zajímavým poznatkem, že na různých jednáních se často diskutuje obava z nízké spolupráce s vysokými školami v otázce akceptování termínů pro konání maturitní zkoušky (kolize mezi termíny maturitních a přijímacích zkoušek).

**Stanovisko celorepublikové konference
Asociace ředitelů gymnázií České republiky
k maturitním zkouškám a k postupu příprav na jejich spuštění**

Medlov, 26. 03. 2010

AŘG ČR dlouhodobě podporuje projekt nové maturitní zkoušky jako nutný objektivizovaný výstup středoškolského vzdělávání. AŘG apeluje na všechny subjekty, které mají vliv na spuštění a úspěšnou realizaci maturitních zkoušek podle nového modelu, tedy na politickou reprezentaci země, MŠMT, CERMAT, vedení všech typů škol, učitele i media, aby v dalším období učinily vše pro dodržení platného termínu pro zahájení maturit podle nového modelu.

Navzdory trvalé podpoře AŘG ČR novému modelu maturitní zkoušky považuje plénum AŘG za nutné upozornit na klesající podporu nové maturity v krajích. Důvěryhodnost maturitní zkoušky v nové podobě byla silně otřesena a motivace učitelů i vedení škol výrazně klesla po jejím odkladu, nepočítaje zmařený efekt předchozích přípravných kroků, např. Sondy maturant, Maturity nanečisto, školení KROK, apod. Nižší podpora změny je zapříčiněna také tím, že dosavadní zkušenosti učitelů i ředitelů s postupu příprav na spuštění nové maturitní zkoušky dále zvýrazňují rizika, na která AŘG ČR dlouhodobě upozorňuje.

Za hlavní rizika pro spuštění maturit a za rizika pro úspěšné naplnění záměrů společné části maturitní zkoušky AŘG považuje zejména to, že

1. Organizace příprav na spuštění maturitní zkoušky začíná být výrazně složitá a daleko náročnější na čas učitelů, než bylo očekáváno.
2. Náklady na přípravu učitelů na jejich role v maturitní zkoušce nesou plně školy bez toho, aby se zvýšené náklady na cestovné, suplování, ... promítly do zvýšení jejich rozpočtů.
3. Školení hodnotitelů v současné podobě nezaručuje srovnatelné hodnocení ústních zkoušek společné části maturitní zkoušky. Kvalita lektorů, kteří připravují hodnotitele je v mnohých případech velmi nízká a jejich působení na učitele je spíše kontraproduktivní. Efektivita školení je tak více než diskutabilní.
4. Do organizace školení, vysílání učitelů na školení nemohli doposud zasahovat ředitelé škol, neměli tak možnost sladit nezbytnou účast učitelů na školeních s běžným provozem školy.
5. Přes příslib MŠMT stále není zřetelná mediální podpora blížící se změny. K žákům, rodičům i učitelům se tak dostávají většinou negativní informace zdůrazňující problémy, které změna údajně přinese.

Rada AŘG vyzývá MŠMT i CERMAT, aby uvedeným rizikům věnovaly v následujícím období velkou pozornost s cílem eliminovat jejich možné negativní dopady na úspěch záměru.

AŘG vyzývá MŠMT, aby věnovalo maximální pozornost legislativní přípravě procesu přípravy nové maturitní zkoušky, a aby se vážně zabývalo připomínkami, které AŘG ČR zaslala v rámci připomínkového řízení k novele vyhlášky o maturitní zkoušce.

Rada AŘG dále upozorňuje na nevhodné definování role ředitele, který za realizaci společné i profilové části maturitní zkoušky osobně zodpovídá a mnohé činnosti také osobně vykonává. AŘG důrazně požaduje v dalším období zjednodušit proces certifikace pedagogů pro jednotlivé role při maturitní zkoušce.

Přes všechny výhrady, které k dosavadnímu průběhu přípravy nové maturitní zkoušky AŘG ČR má, se valná hromada výraznou většinou vyslovila pro podporu realizace maturitní generálky, na základě jejichž výsledků pak AŘG ČR zváží svou další podporu realizaci maturitní zkoušky v nové podobě. AŘG však vyzývá MŠMT, CERMAT a zřizovatele škol, aby respektovali právo ředitelů vyjadřovat se k připravované nové maturitě i ke stavu příprav na ni.

RNDr. Jiří Kuhn, předseda AŘG ČR